

4. september 2026

EM 2026/265

I medfør af § 36 i Forretningsorden for Inatsisartut fremsætter jeg følgende forslag til forespørgselsdebat:

Forslag til forespørgselsdebat om, hvordan vi kan styrke kommunernes forhandlingsposition over for selvejende døgninstitutioner og sikre større gennemsigtighed i priserne på anbringelser af børn og unge.
(Medlem af Inatsisartut Bo Martinsen, Demokraatit)

Når et barn bliver anbragt uden for hjemmet, har vi som samfund et ansvar for at sikre den bedst mulige hjælp. Barnets behov skal altid komme først. Men vi er nødt til samtidig at sikre, at kommunerne får en rimelig pris for de tilbud, de køber, og at der er gennemsigtighed i, hvad pengene bliver brugt til.

Der er god grund til at tage denne diskussion. Deloitte's analyse af anbringelsesområdet viser, at de samlede udgifter til anbringelser steg med næsten 50 procent fra 2018 til 2024. Udgifterne til selvejende døgninstitutioner steg i samme periode med mere end 80 procent, mens Naalakkersuisut har oplyst, at udgifterne til Selvstyrets egne døgninstitutioner steg med 18 procent¹.

Det interessante er, at Naalakkersuisut selv peger på et grundlæggende problem ved den måde, priserne fastsættes på i dag. Taksterne på de selvejende døgninstitutioner fastsættes ved forhandling mellem institutionen og kommunalbestyrelsen eller kommunernes repræsentant. Naalakkersuisut har samtidig anerkendt, at kommunerne kan befinde sig i en vanskelig position i disse forhandlinger, og at dette kan medføre, at priserne bliver for høje².

Det mener Demokraatit, at vi er nødt til at tage alvorligt. En kommune, der står med et barn, som har akut behov for en anbringelse, er ikke nødvendigvis i en stærk forhandlingsposition. Kommunen kan ikke bare undlade at finde et tilbud til barnet, fordi prisen er høj. Hvis antallet af egnede pladser samtidig er begrænset, bliver kommunens mulighed for at sige nej eller vælge et billigere alternativ tilsvarende begrænset. Derfor bør vi diskutere, hvordan vi kan skabe mere lige vilkår i forhandlingerne mellem kommunerne og de selvejende døgninstitutioner.

Løsningen er ikke nødvendigvis en fast maksimalpris på alle anbringelser. Børn har forskellige behov, og nogle har brug for så specialiseret og omfattende støtte, at deres anbringelse naturligt vil koste mere end andre. Men det bør ikke være ensbetydende med, at prisdannelsen skal være vanskelig at gennemskue. En mulighed kunne være fælles nationale principper for fastsættelse af døgn takster. Måske vejledende standardtakster eller takstlofter for bestemte typer af tilbud kombineret med mulighed for dokumenterede tillæg, når et barn har særlige behov. På den måde vil kommunerne få et langt bedre udgangspunkt for at

¹ Udgiftsanalyse af anbringelser af børn og unge (Deloitte 2025), Svar på § 37-spørgsmål nummer 088/2026

² Svar på § 37-spørgsmål nummer 088/2026

vurdere, om den pris, de bliver præsenteret for, er rimelig.

Samtidig bør der være større gennemsigtighed i, hvad en døgntakst konkret dækker over. Hvis én institution har en væsentligt højere pris end en anden, bør det være muligt at se, hvad der er årsag til denne forskel.

Når der anvendes offentlige midler på anbringelser, bør kommunerne have mulighed for at gennemskue sammenhængen mellem pris og indsats. Det bør også være muligt at følge med i om væsentlige prisstigninger skyldes en bedre eller mere omfattende indsats for børnene eller andre forhold.

Det handler ikke om mistænkeliggørelse af de selvejende døgninstitutioner. De løser en vigtig opgave for nogle af vores mest udsatte børn og unge. Men når Naalakkersuisut selv peger på risikoen for, at kommunernes svage forhandlingsposition kan føre til for høje priser, så har vi som politikere en forpligtelse til at undersøge, om rammerne kan gøres bedre. En del af løsningen handler også om at give kommunerne reelle alternativer. Fra 2021 til 2024 faldt udgifterne til familiepleje svagt fra omkring 143 millioner kroner til 141 millioner kroner, mens udgifterne til selvejende døgninstitutioner steg med omkring 43 procent. Naalakkersuisut peger selv på denne forskydning mod dyrere anbringelsesformer som en del af forklaringen på udgiftsudviklingen³.

Det betyder ikke, at vi skal placere børn i plejefamilier for at spare penge. Barnets behov skal altid være afgørende. Men hvis mangel på plejefamilier betyder, at kommunerne bliver nødt til at købe en dyr institutionsplads, selv om en familiebaseret løsning fagligt kunne have været bedre, så har vi både et menneskeligt og et økonomisk problem. En stærkere kommunal forhandlingsposition handler derfor ikke kun om selve forhandlingen om døgntaksten. Det handler også om at sikre kommunerne flere valgmuligheder, større gennemsigtighed og et bedre grundlag for at sammenligne pris og kvalitet.

Jeg ønsker på denne baggrund, at Inatsisartut og Naalakkersuisut forholder sig til følgende tre spørgsmål:

- Bør der indføres fælles nationale rammer for døgntakster på selvejende døgninstitutioner, så kommunerne får en stærkere forhandlingsposition og bedre beskyttelse mod urimeligt høje priser?
- Bør der stilles skærpede krav til gennemsigtighed i døgntaksterne, så kommunerne klart kan se, hvad de betaler for, herunder bemanding, behandling, tillæg og øvrige udgifter?
- Hvordan kan vi sikre flere reelle alternativer til døgninstitutionsanbringelser, herunder flere og bedre plejefamilier, så kommunerne ikke presses til at vælge en dyr institutionsplads, når en anden anbringelsesform fagligt set vil være bedre for barnet?

Demokraatit mener, at vi skal have et anbringelsessystem, hvor barnets behov altid kommer først, men

³ Svar på § 37-spørgsmål nummer 088/2026

hvor kommunerne samtidig har redskaberne til at handle økonomisk ansvarligt. Det kræver gennemsigtighed, reelle valgmuligheder og en stærkere position, når priserne skal forhandles.

Vi skal ikke spare på udsatte børn. Vi skal sikre, at pengene bliver brugt på den hjælp, børnene har brug for, og at kommunerne kan stille rimelige krav til den pris, de betaler.

Jeg ser frem til at høre, hvad de øvrige partier og Naalakkersuisut har af input til, Hvad vi kan gøre for at styrke kommunernes forhandlingsposition og skabe større gennemsigtighed på anbringelsesområdet.